

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII.

V sredo 27. rožnika (junija) 1849.

List 26.

Kresni žarki

blagorodnemu, visokočastitimu

Gospodu Gospodu

JANEZU K. KERSNIKU,

starašinu c. k. akademiškiga učeliša v Ljubljani, učeniku naravoslovja, pravimu udu krajske kmetijske družbe i. t. d.,

o njegovim veselim godu

od hvaležnih slovenskih učencov

posvečeni 24. rožnika 1849.

Kjer časti se modrost, tam se imenuje moj sin.
Koseski.

Se v času, ko pod lipo je slovansko
Ledenostudne burje jeza brila,
Ko domovine cvetje pomladansko
Strupena slana smertno je parila,
Ko nam je lastno mater veličansko
Ošabna tujka, mili Bog! davila;
Še v tistim temnim, kletvonosnim času
Slovenska mlada Vila ni molčala,
V presladkim, milim, materinskim glasu
Ti je zelene vence podajala
Raseče na ledenimu Parnasu:
Oj, kak sedaj bi pač ne prepevala!
Sedaj, ko sme na beli dan zleteti,
Verige duhomorne razdrobiti,
V višavah perutnic krepost razpeti,
Iz sončnih žarkov nadahnutje piti;
Sedaj, ko glasno slavo sme zapeti,
In Tebe, ljubi Oče! počastiti,
Ki ljubiš nas, sinove domovine,
Po svetih hramih vodiš nas narave,
Nje veličanske razkazuješ čine,
Učiš vodila njene in postave;
Beseda Tvoja z lučjo nas prešine,
Kot zorno sonce hribov sive glave.
Tvoj um nas, Tvoje ljubljene otroke,
V višave sinje svitlih zvezd spremljuje;
De červ enako stvar je Božje roke
Kot svitli Seraf, v kimu večnost snuje,
De človek brez namembe ni visoke,
Modrost nam Tvoja jasno dokazuje. —
Ljubezen sveto k domovini mili
Vcepuješ v mlade serca, Tebi vdane,
De mati Slava bi na nje gomili
Solz britkih ne točila, de bi rane
Ji stare zvesti sini zacelili
Od tujcov, lastnih sinov ji zavdane! —
Položil na oltar si domovine
Zaklade znanosti neprecenljive,
Zasadil v rahlo zemljo dragotine,
Ki dalj terpé kot zid terdujave sive;
Zato pa tudi tisuč serc prešine
Do Tebe rahli čut zahvale žive.
Poštujo Te Očeta móž jezera,
Ki Ti si peljal jih v zavetje varno,
Kim česlo je podala sveta vera,

Voditi v večni dom Slovence marno;
Na ktere zdaj Slovanstvo se opera,
Ko sil nevihta mu proti viharno. —
In naše serca, kak bi dans molčale!
In ne ovile Ti krog sive glave
Scer revni, tode seróni vene zahvale.
O sprejmi v znamenje ga ljubezni prave,
Ki gnala v sercih nam bo krasne kale,
Dokler poji nas voda bistre Save.
Scer zdajci bo ločitve ura bila,
Ločila nas na vedno večne čase,
Osoda nas v široki svet pahnila;
Pa v sercu tleča iskra žive glase
Zahvale, poštovanja bo budila,
Dokler življenja luč nam lesketá se. —
Gospod, ki viža sveta harmonije,
Ki vsim stvarém je Oče ljubeznjivi,
Naj pusti, de veliko let še sije
Rumeno sonce Tvoji glavi sivi
V Slovenje blagor, ktere glas Ti vpije:
»Mladenčev skerbni Oče, Bog Te živi!«

Kmetijske skušnje

gospodarjem in gospodinjam na znanje.

Kuhinska sol nar boljši pomoček zoper strupene zeliša.

Čeravno živina po svojim notranjim občutku zdrave zeliša od strupenih na paši práv dobro loči, se vunder večkrat zgodi, de lačna in izstradana živina po strupenih séže in po teh zbolí. Navadne znamenja taciga ostrupenja so: Poprej zdrava živina je po paši nekoliko omotčina, se sémtertjé maja, se trése, je vertoglava, oči so vpadene in stekljene (glažovnate) ali pa so rudeče in kakor s kervjó nalite, gobec je vroč in suh, sapa težka, žeja velika, živina je večkrat napeta, po trebuhu jo kolje, blato ne gré od nje, ali jo pa driska žéne, ne more scati, merzel pot na-njo stópa i. t. d. Nevedni in lahkoverni ljudjé mislijo, de ji je narejeno (zacoprano), jo kadé in mnoge druge reči ž njo vganjajo, ki ji toliko pomagajo, de pride konjodercu gotovo v pést. — V tacih boleznih ni boljšiga in gotovšiga pomočka, kakor je kuhinska sol, ktera se da živini lizati, ali se ji pa — kar je še boljši — v vodi razstopljena v gobec vliva, ako bi živina te osoljene vode sama piti ne hotla. Sol hladí živino, jo odpré in pokončá zelišni ojstri strup v želodcu in čevih. Kdor poslednjiga ne verjame, naj vzame štupe navadniga ali turškiga pôpra v usta; kakó ga bo péklo! Če pa vzame potem en šnofek solí v usta in jo da v ustih razstopiti, bo čutil, de ga kmalo manj péče, in ako sol večkrat ponoví, pékljina do dobriga jenja. Ravno to se zgodi tudi, ako se požirk zlo osoljene merzle vode v ustih derží. Kmetovavci! živo vam priporočimo ta pomoček za Vašo živino v imenovani bolezni. Zamerkajte si ga!